

A. Klopets

**MAAPIRN
ON VÄÄRTUSLIK
SÖÖDAKULTUUR**

Eesti Riiklik Kirjastus

ARH

A. KLOPETS

Rõuge masina-traktorijaama
peaagronoom

MAAPIRN ON VÄÄRTUSLIK SÖÖDAKULTUUR

M. Lampson

Brošüür on trükitud
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeriumi
tellimisel.

Et kindlustada vabariigi arenevale loomakasvatusele tugev söödabaas, ei piisa meil seni kasvatatavatest kultuuridest, vaid tuleb pidevalt kasvatusele võtta uusi saagirikaid silo- ja söödakultuure.

Üheks tähtsamaks silo- ja söödakultuuriks peab edaspidi meie kolhoosides kujunema maapirn. Nimetatud kultuuri kasutuselevõtmise poolt räägivad mitmed eelised, mis puuduvad päevalillel, maisil ja viki-kaera segatisel. Lisaks kõrgeväärtuslikule haljassöödale, mida maapirnil saadakse suurtes kogustes, saadakse igalt hektarilt veel sadu tsentnereid mugulaid, mis on väärtuslikuks söödaks sigadele. Teistest silokultuuridest erinevalt võib maapirn ühel ja samal kohal kasvada mitmeid aastaid.

Maapirnil saadav haljasmass on väga toitainerikas ja sileerub hästi.

Vabariigi kolhooside, sovhooside ja õppemajandite senised tulemused maapirni kasvatamisel on näidanud, et meie kliima- ja mullastikutingimustes annab maapirn väga häid saake, kui selle kasvatamisel rakendada õiget agrotehnikat. Nii saadi Võru rajooni Molotovi-nimelises kolhoosis 1954. aastal maapirnil haljasmassi keskmiseks hektarisaagiks 400 tsentnerit ja mugulasaagiks 100 tsentnerit. Häid tulemusi maapirni kasvatamisel on saavutanud ka Räpina Aiandustehnikum, Eesti Põllumajanduse Akadeemia Raadi õppe- ja katsemajand jt.

Maapirni kasvatamiseks on soovitav valida umbrohu-puhas viljakam liivsavi- või saviliivmullaga maa-ala. Maapirn paljuneb mugulate kaudu, mida võib maha panna kas sügisel või kevadel, millele vastavalt tuleb valida ka külvieelne mullaharimise süsteem. Kui maapirn pannakse maha sügisel, tuleb kohe pärast eelmise kultuuri koristamist vedada põllule 30—40 tonni sõnnikut hektari kohta ja see sisse künda. Soovitav on koos sõnnikuga künni alla

anda ka 1,0—1,5 ts superfosfaati ja 0,5—0,8 ts kaaliumkloriidi. Seejärel tuleb kuni mugulate mahapanekuni maapind hoida umbrohupuhas. Mugulate sügise mahapaneku sobivamaks ajaks on oktoobri teine dekaad. Siinjuures tuleb märkida, et sügisel mahapandud mugulad ei kannata talvekahjustuste all, kui maapind ei ole liiga niiske. Sellepärast ongi tarvilik, et sügiseseks mugulate mahapanekuks valitaks maa-ala, mis ei kannata liigvee all. Mugulate kevadise mahapaneku puhul tuleb põld künda sügisel, kusjuures sügiskünni alla tuleb anda eespool märgitud hulgal sõnnikut ja mineraalväetisi.

Enne mugulate mahapanekut tuleb anda veel mineraalväetistest 0,75—1,0 ts superfosfaati ja 0,4—0,5 ts kaaliumkloriidi ha-le. Mugulaid on soovitatav maha panna ruutpesiti, pesade vahekaugustega 70×70 sm. Üleliiduline Söötade Instituut soovitab selleks kasutada kartuli ruutpesiti mahapaneku masinat CKГ-4. Sellel juhul tuleb aga mugulad enne sorteerida suuruse järgi. Muidugi võib maapirni mugulaid ruutpesiti maha panna ka kultivaatori abil, nagu seda tehakse kartuli mahapanekul. Mahapanek peab toimuma nii, et ühte pessa asetatakse 2—3 mugulat. Sel juhul kulub hektarile 12—15 ts mugulaid, olenevalt nende suuruselt.

Häid tulemusi on Võru rajooni Molotovi-nimelises kolhoosis saadud ka maapirni kasvatamisel vagudes. Sel juhul on kasvuaegsete hooldustööde läbiviimine raskendatud ja suurema tööjõu-kulutusega seotud.

Sügiseseks mahapanekuks tuleb kasutada samal aastal maast võetud mugulaid. Mugulate mahapanek peab toimuma kohe pärast koristamist. Kui aga mugulad tahetakse maha panna kevadel, siis tuleb erilist tähelepanu pöörata mugulate ületalve säilitamisele. Kui on teada, et maapind ei kannata liigniiskuse all, on soovitamam mugulad kuni kevadeni säilitada vanas kasvukohas ja üles võtta alles kevadel enne uude kohta mahapanekut. Kui aga tekib tarvidus mugulad juba sügisel üles võtta, siis tuleb nad säilitamiseks asetada kihtidena mulla või liiva sisse. Et mugulad on võrdlemisi õhukese koorega, kuivavad nad õhu käes säilitamisel kiiresti ja muutuvad seemnematerjalina väheväärtuslikuks. Kui mugulad säilitamisel on kuivanud, tuleb neid enne mahapanekut 4—6 tundi leotada vees. Teadusliku uurimise asutuste andmetel on teatavat saagitõusu saavutatud ka mugulate eelidandamisega.

Selleks et maapirnilt saada suuri haljasmassi- ja mugulasaake, tuleb erilist tähelepanu pöörata kasvuaegsele hooldamisele. Kevadel pärast esimeste tõusmete ilmumist tuleb põld äestada kergete äketega. Äestamine hävitab nii umbrohu kui ka tekkinud mullakooriku. Kui maapirn hakkab lopsakalt võrsuma, tuleb läbi viia esimene vaheltharimine kündmise teel. Enne vaheltharimist on soovitatav anda pealtväetisena 0,5 ts ammooniumsalpeetrit hektari kohta. Edaspidine vaheltharimine tuleb läbi viia 10—12-päevaste vaheaegade järel. Et kindlustada maapirni suurte haljasmassi- saakide saamine, tuleb lämmastikpealtväetist anda kolmel korral, kasutades pealtväetamiseks kokku 1,2—1,5 ts ammooniumsalpeetrit. Hiljem tuleb vaoharjale ja taimede vahele allesjäänud umbrohud käsitsi või köplaga hävitada.

Pärast esimest väetamist ja vaheltharimist hakkab maapirn kiiresti arenema ja juulikuu lõpupäevadel ulatub tema kõrgus juba 1,5—2 meetrini.

Haljasmass tuleb koristada enne sügiseste öökülmade saabumist, s. o. septembri teisel poolel. Selleks ajaks on taimed kasvanud 2—2,5 meetri kõrguseks. Varem ei ole soovitatav haljasmassi koristada, sest see kahjustab mugulaid. Haljasmass tuleb sileerida peenestatult.

Nagu märgitud, võib maapirn ühel ja samal kohal kasvada mitmeid aastaid. Head saaki saadakse kahel esimesel aastal, kusjuures teise aasta saak on isegi kõrgem. Kolmandal kasvuaastal langeb saak järsult. Sellepärast ei ole soovitatav maapirni ühel kohal kasvatada rohkem kui kaks aastat.

Teise aasta maapirni hooldamine algab üleliigsete mugulate eemaldamisega. Seda tehakse kas sügisel või kevadel. Kui mugulaid tahetakse kasutada söödaks, tuleb üleliigsed mugulad ära korjata sügisel. On aga mugulad ette nähtud uute külvide rajamiseks, on soovitatav neid korjata kevadel, sest nagu eespool märgitud, on mugulate ületalve säilitamine seotud küllaltki suurte raskustega. Pärast üleliigsete mugulate eraldamist antakse põllule 1,5—2,0 ts superfosfaati, 0,8—1,0 ts kaaliumkloriidi ja 0,4—0,6 ts ammooniumsalpeetrit. Seejärel põld äestatakse. Kevadel pärast tõusmete ilmumist äestatakse põldu uuesti. Järgnevad hooldustööd toimuvad samuti nagu esimeselgi kasvuaastal.

Kui maapirn on ühel kohal kasvanud juba kaks aastat ja maad tahetakse mugulatest vabastada, on vaja haljasmass niita momendil, mil vanad mugulad on kõdunenud ja uued

pole jõudnud veel moodustuda — juuli teisel poolel. Täielikuks mugulate hävitamiseks on tarvis põld pärast haljasmassi koristamist ümber künda ja hoida puhaskesana kuni hilissügiseni. Kui mugulatel lastakse valmida, siis ei jõuta neid ka kõige parema mullaharimisega täielikult hävitada ja järgneval aastal võib maapirn hakata kasvama teise kultuuri sees tülika umbrohuna.

Et maapirni kasvatamine meie vabariigi tingimustes on täiesti võimalik ja tema kasvatamine ei nõua erilisi kulusi, siis on tarvilik, et igas kolhoosis ja sovhoosis tehtaks algust selle väärtusliku silo- ja söödakultuuri kasvatamisega. Ühekordsest maapirni mahapanekust võib saada hektarilt 800—900 ja enamgi tsentnerit haljasmassi kahe aasta jooksul, millele lisandub veel mugulasaak, mis toiteväärtuselt ei jää palju maha kartulimugulatest. Sääraste suurte saakide saamine loob eelduse, et maapirn leiab teiste söödakultuuride kõrval laialdast kasutamist meie kolhoosides.

Альберт Даниелович Клопетс
ЗЕМЛЯНАЯ ГРУША —
ЦЕННАЯ КОРМОВАЯ КУЛЬТУРА

На эстонском языке.

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярну маантеэ 10.

*

Toimetaja M. Raud

Tehniline toimetaja M. Aardma

Korrektorid E. Toots ja A. Nurmoja

Ladumisele antud 14. IV 1955. Trükkimisele
antud 26. IV 1955. Paber 54×84, 1/16. Trüki-
poognaid 0,5. Formaadile 60×92 kohaldatud
trükipoognaid 0,41. Arvutuspoognaid 0,22.
Trükiarv 10 000. MB-08434. Tellimise nr. 2010.
Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2.

Tasuta

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

Tasuta